

ПРОБЛЕМИ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Однією з актуальних проблем сучасного людства є зростання агресивних тенденцій у підлітковому середовищі. З розвитком суспільства відбуваються і певні зміни психічного розвитку як дорослої людини, так і дітей. Розвиток сучасного підлітка певною мірою відрізняється від розвитку підлітка кінця ХХ століття. За останні роки різко зросла молодіжна злочинність, особливо злочинність підлітків.

Найкриміногеннішим віковим періодом на сьогодні є 16–17 років – у цьому віці підлітками вчиняється до 62 % злочинів від загальної кількості. При цьому немає обмежень чи виключень в залежності від соціального статусу неповнолітніх злочинців – ними стають як безпритульні (без батьківської опіки та постійного місця проживання), вихідці із неблагополучних сімей, так і діти із цілком педагогічно та матеріально благополучних сімей [1].

Підлітковий вік – це вік серйозної кризи, що стосується і фізіологічного, і психічного здоров'я дитини. Ця криза безпосередньо пов'язана з періодом статевого дозрівання. У цей час виникають новоутворення і закладаються основи свідомої поведінки. Для цього складного етапу характерні негативні прояви дитини, дисгармонія в будові особистості, яка протестує порадам дорослих, а також виявляється агресивність, підвищена тривожність, жорстокість. Тобто в підлітковому віці через складність і суперечність особливостей підростаючого покоління, внутрішніх і зовнішніх умов їх розвитку можуть виникати ситуації, які порушують нормальний хід особистісного становлення, створюючи об'єктивні передумови для виникнення та прояву агресивності й конфліктності.

Після відносно спокійного молодшого шкільного віку підлітковий здається бурхливим і складним. Це вік самоствердження серед однолітків, протесту і бунту проти старших, вік сильних емоцій і переживань. Розвиток на цьому етапі йде швидкими темпами, особливо багато змін спостерігається в плані формування особистості. Головна особливість підлітка – особистісна нестабільність [2, с. 12].

У дитини в підлітковому віці відбувається переорієнтація одних цінностей на інші. Підліток прагне зайняти нову соціальну позицію, відповідну його потребам і можливостям. При цьому соціальне визнання, схвалення, прийняття у світі дорослих і однолітків стають для нього життєво необхідним. Лише їх наявність забезпечує переживання підлітком почуття власної цінності. Тому не випадково витoki конфліктності підлітків лежать, як правило, в сім'ї, обумовлені стосунками її членів (сварки, відторгнення дитини, його примус, у тому числі покаранням, страхом і т.п.).

Складні моменти в поведінці частини підлітків, такі, як агресивність,

жорстокість, підвищена тривожність, приймають стійкий характер зазвичай в процесі стихійно-групового спілкування, що складається в різного роду компаніях. Але це спілкування, ця система відносин, яка будується на ґрунті жорстоких законів асоціальних підліткових груп і є наслідком не якої-небудь генетичної схильності початкової агресивності, а виступає лише як ситуація заміщення при неприйнятті підлітка в світ соціально-значущих відносин дорослих, як ситуація спільного переживання незрозумілості ними. Відносини дорослих до підростаючого покоління не враховують особливостей їх особистісного становлення, приводячи до конфлікту з підлітками, у яких розвивається потреба в самостійності, самореалізації, обманливості вчинків. Критично осмислюючи себе і оточуючих, підліток протестує проти лицемірства дорослих, їх уявної праведності, при нерідкій брехливості вчинків. Підліток прагне не просто уваги, але розуміння, довіри дорослих. Він прагне відігравати певну соціальну роль не тільки серед однолітків, але і серед старших. У дорослому ж співтоваристві утвердилася позиція, що перешкоджає розвитку соціальної активності підлітка – він дитина і повинен слухатися. У результаті між дорослими і підлітками зростає психологічний бар'єр, з метою подолання якого, багато підлітків вдаються і до конфліктних форм поведінки. Тобто в підлітковому віці через складність і суперечність особливостей зростаючих людей, внутрішніх і зовнішніх умов їх розвитку можуть виникати ситуації, які порушують нормальний хід особистісного становлення, створюючи об'єктивні передумови для виникнення і проявів конфліктності.

Для оптимального розвитку особистості у цьому віці необхідно своєчасне накопиченню досвіду конструювання: соціальних відносин, ідеалу майбутньої дорослості, матеріального та духовного світу та світогляду [3, с. 54].

Отож, у підлітковому віці спостерігається підвищена агресивність і конфліктність, які обумовлені специфікою даного вікового періоду. Так, звісно, підлітковий вік завжди характеризується певними труднощами. І дорослим слід це розуміти і сприймати дітей такими, як вони є, не ставити категоричних заборон, бо це ускладнюватиме стосунки. Їх потрібно підтримувати у важких ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. www.radioosvita.org.
2. Русинка І. І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами : [навчальний посібник] / І. І. Русинка. – Київ, 2007. – 332 с.
3. Бедлінський О. І. Проблеми підліткового віку в сучасному суспільстві // Практична психологія і соціальна робота. – 2011. – № 2. – С. 54.